From: VNG <info@vng.nl>
Sent: vrijdag 2 oktober 2020 13:05:45
To: Info
Cc:
Subject: Lbr. 20/072 - Gevolgen aanscherping corona maatregelen voor gemeenten

Lbr. 20/072 - Gevolgen aanscherping corona maatregelen voor gemeenten

2 oktober 2020

Geachte heer, mevrouw,

Het kabinet heeft de coronamaatregelen aangescherpt met het doel een nieuwe lockdown te voorkomen. In deze ledenbrief schetsen wij de gevolgen van deze aanscherping voor gemeenten.

Daarbij besteden wij aandacht aan de ventilatie van scholen, de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO), kinderopvang, cultuur, sport, buurt- en dorpshuizen en jeugdorganisaties.

Volledige brief

Contact
Postbus 30435
2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93
info@vng.nl

Afmelden
Gegevens wijzigen
Reageren

vng.nl

Dit bericht is verzonden door VNG in opdracht van:
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
2 oktober 2020
Kenmerk
COS/U202000776
Lbr. 20/072
Telefoon
070 3738393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Gevolgen aanscherping corona maatregelen voor gemeenten

Samenvatting
Het kabinet heeft de coronamaatregelen aangescherpt met het doel een nieuwe lockdown te voorkomen. In deze ledenbrief schetsen wij de gevolgen van deze aanscherping voor gemeenten. Daarbij besteden wij aandacht aan de ventilatie van scholen, de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO), kinderopvang, cultuur, sport, buurt- en dorpshuizen en jeugdorganisaties.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Aan de leden

Datum
2 oktober 2020
Kenmerk
COS/U202000776
Lbr. 20/072
Telefoonnummer
070 3738393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Gevolgen aanscherping corona maatregelen voor gemeenten

Geacht college en gemeenteraad,

Het kabinet heeft de coronamaatregelen aangescherpt met het doel een nieuwe lockdown te voorkomen. In deze ledenbrief schetsen wij de gevolgen van deze aanscherping voor gemeenten. Daarbij besteden wij aandacht aan de ventilatie van scholen, de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO), kinderopvang, cultuur, sport, buurt- en dorpshuizen en jeugdorganisaties.

Investeren in verbetering ventilatie scholen

Rijksbijdrage ventilatie scholen en inventarisatie huidige staat ventilatie schoolgebouwen
Naar aanleiding van het eindrapport van het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie Scholen (LCVS) stelt minister Slob € 360 miljoen ter beschikking. Met deze Rijksbijdrage moet een investering van € 1,2 miljard in verbetering van ventilatie op scholen gaan plaatsvinden. Deze € 360 miljoen is een welkome eerste stap in de richting van een hoogstnoodzakelijke, structurele ophoging van het budget voor onderwijshuisvesting.

Om een beeld te krijgen hoe het in de schoolgebouwen gesteld is met de ventilatie, heeft het LCVS bij alle schoolbesturen in het Primair en het Voorgezet Onderwijs gevraagd of hun scholen aan de geldende richtlijnen voldoen. Het was voor de besturen een flinke opgave in de beperkte tijd die beschikbaar was. Door onder andere de strakke deadline en beperkte beschikbaarheid van de benodigde CO_2-meters is het de respondenten gelukt om voor ongeveer de helft van de schoolgebouwen aan te geven hoe het er voor staat.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Aanvullend onderzoek nodig naar ventilatie schoolgebouwen
De inventarisatie geeft een globaal beeld van de ventilatie in de schoolgebouwen. Het gaat om een momentopname in de maand september, met een indicatieve meetmethode. Daarbij voldeed 38% van de schoolgebouwen op moment van meten aan de normen. 11% van de gebouwen kwam boven de normen uit. Voor de overige 51% vindt de meting later plaats of kan niet gemeten worden. Deze gegevens zeggen nog weinig over de hoe de situatie in de wintermaanden zal zijn. Om een scherper beeld te krijgen is aanvullend onderzoek nodig: een representatieve steekproef, op basis van de uitkomsten van het LCVS-onderzoek.

Naar een totale investering van € 1,2 miljard
Met het bedrag dat de minister nu als cofinanciering ter beschikking stelt kunnen schoolbesturen in samenwerking met gemeenten stappen zetten in het verbeteren van de ventilatie in schoolgebouwen. Uit de Rijksbijdrage van € 360 miljoen kan 30% van de kosten gefinancierd worden. De overige 70% financiering moet komen van de eigenaren van de schoolgebouwen, in de meeste gevallen schoolbesturen. Gezien de beperkte middelen van zowel schoolbesturen als gemeenten is het nog een flinke opgave om de overige 70% financiering te vinden.

Bredere opgave
Naast investeringen in het binnenklimaat van scholen, waaronder ventilatie, is het ook nodig om stappen te maken voor de verduurzaming van schoolgebouwen. Door het combineren van deze doelen kunnen gemeenten en schoolbesturen gezamenlijk de middelen voor onderwijshuisvesting effectief inzetten. De PO-Raad, VO-Raad en de VNG hebben in het kader van het Klimaatakkoord gewerkt aan de routekaart PO/VO en zullen deze op korte termijn publiceren. Uit de routekaart blijkt dat voor het aanpakken van deze opgave jaarlijks een bedrag van € 700 miljoen extra nodig is, voor de komende 30 jaar.

Structureel tekort
De vraag rondom de kwaliteit van ventilatie op scholen kan niet los gezien worden van de gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten en schoolbesturen voor onderwijshuisvesting. De opgave om alle schoolgebouwen in Nederland van goede kwaliteit te maken is groot. Het Expertiseteam Onderwijshuisvesting van de VNG stelde dit voorjaar nog vast dat de al jarenlang oplopende bouwkosten zonder compensatie in het gemeentefonds ertoe leiden dat er steeds minder scholen kunnen worden gebouwd. De bestaande voorraad veroudert snel en voldoet daarom steeds minder aan de moderne eisen aan een schoolgebouw. Ook stelde het expertiseteam vast dat gemeenten zich zonder extra middelen niet verantwoordelijk kunnen maken voor hogere klimaat en/of kwaliteitsdoelstellingen. In de ALV van 25 september jl. nam de ALV van de VNG unaniem een motie van de gemeente Noordoostpolder aan om de lobby richting Rijk te intensiveren om te komen tot een structurele verhoging van de middelen voor onderwijshuisvesting.

Ventilatie en Covid-19
Frisse lucht op school is nodig om goed te kunnen leren en werken en goede ventilatie (luchtverversing) is van belang voor een gezond binnenklimaat. Ventilatie kan ook helpen om de overdracht van luchtweginfecties te beperken. Het is echter onbekend in welke mate ventilatie helpt om de verspreiding van COVID-19 daadwerkelijk tegen te gaan.

Na vragen rondom de rol van ventilatie op scholen bij de verspreiding van het coronavirus heeft minister Slob van onderwijs het LCVS ingesteld, onder voorzitterschap van Doekle Terpstra. De PO-Raad, VO-raad, GGD-GHOR en de VNG namen deel aan het coördinatieteam. Vanuit de VNG was Leon Meijer (wethouder Ede, lid VNG-commissie ZJO) lid van het LCVS.

Meer informatie op: www.weeropschool.nl/ventilatie

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO)

Beperkte vermogenstoets uitgesteld tot 1 april 2021
Niet per 1 oktober 2020 maar per 1 april 2021 wordt een toets op beschikbare geldmiddelen toegevoegd aan de Tozo-regeling. In het licht van de extra maatregelen die het kabinet neemt in het kader van de coronacrisis is een aanscherping van de Tozo-voorwaarden per 1 oktober 2020 niet passend, meent het kabinet.

In afstemming met VNG, Divosa en verschillende gemeenten heeft het kabinet besloten om de toets op beschikbare geldmiddelen (beperkte vermogenstoets) op 1 april 2021 in te voeren https://vng.nl/nieuws/beperkte-vermogenstoets-tozo-uitgesteld-tot-1-april-2021. Dit komt voort uit de wens om op termijn de voorwaarden van de Tozo nog meer in lijn te brengen met het reguliere vangnet. Dat komt ook tegemoet aan de behoefte aan rust in de uitvoering en geeft ruimte om per 1 januari 2021 de ondersteuning van zelfstandig ondernemers bij heroriëntatie goed op te pakken.

Het invoeren van de beperkte vermogenstoets per 1 april 2021 betekent dat er sprake zal zijn van een Tozo 3 (van 1 oktober 2020 t/m 31 maart 2021) en een Tozo 4 met toets op beschikbare geldmiddelen (van 1 april 2021 t/m 30 juni 2021), elk met een eigen nieuwe aanvraagprocedure (verlengingsaanvragen via een verkort aanvraagformulier). Begin 2021 wordt gecommuniceerd over Tozo 4 en de invoering van de toets op beschikbare geldmiddelen.

Wat betekent dit voor de uitvoering?
Het besluit om per 1 oktober 2020 de toets op beschikbare middelen niet in te voeren heeft grote gevolgen voor de uitvoering. Het kabinet realiseert zich dat gemeenten zich al geruime tijd hebben voorbereid op de invoering van een toets op beschikbare geldmiddelen in de Tozo. Deze wijziging komt op een laat moment en heeft voor gemeenten veel voeten in de aarde. De staatssecretaris van SZW is gemeenten dan ook zeer erkentelijk dat zij nu alles in het werk zetten om de uitvoering van Tozo 3, zonder beperkte vermogenstoets, alsnog zo snel mogelijk in gang te zetten. Dit is voor zelfstandig ondernemers ook van groot belang.

Om gemeenten bij deze aanpassingen te ondersteunen hebben SZW, VNG en Divosa een nieuwe versie van de Toolkit Tozo 3 gepubliceerd https://vng.nl/nieuws/vernieuwde-toolkit-voor-tozo-3-beschikbaar. In deze Toolkit is in blauw gearceerde tekst aangegeven welke passages zijn gewijzigd als gevolg van het uitstel van de beperkte vermogenstoets.

Checklist ten minste door te voeren wijzigingen voor Tozo 3:

1. Verzorg communicatie richting ondernemers over wanneer zij kunnen verwachten dat de gemeente de aangepaste aanvraagprocedure voor Tozo 3 gereed heeft;
2. Verwijder de vragen m.b.t. de toets op beschikbare geldmiddelen uit het aanvraagformulier en het verkort aanvraagformulier Tozo 3 en verwijder verwijzingen naar deze toets uit andere communicatiemiddelen. NB: het advies is om de wijzigingen aan te brengen in het aanvraagformulier Tozo 3 en dus niet het aanvraagformulier Tozo 2 terug te plaatsen. Dit in verband met andere wijzigingen in Tozo 3 (terugwerkende kracht en verduidelijking inkomensbegrip).
3. Verkort de looptijd van de Tozo 3 naar 6 maanden (tot en met 31 maart 2021) in het aanvraagformulier, het verkort aanvraagformulier en andere communicatiemiddelen.
4. Pas de modelbrieven- en beschikkingen aan op basis van de geüpdatete versie [PM link].

Publicatie besluit tot wijziging Tozo
Het besluit is op 30 september gepubliceerd en de ministeriële regeling (MR) op 1 oktober, zie https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2020-50734.html. Hierin is het uitstel van de invoering van de beperkte vermogenstoets nog niet verwerkt, omdat de regelgeving al bekrachtigd was voordat dit uitstel werd aangekondigd. Streven is om volgende week een aangepaste MR te publiceren waarin wordt geregeld dat de toets op beschikbare geldmiddelen niet in werking treedt tot 1 april 2021. Deze regeling werkt terug tot en met 1 oktober. Gemeenten kunnen al vanaf 1 oktober 2021 de aangekondigde veranderingen toepassen, aanvragen in behandeling nemen en beschikken. De staatssecretaris van SZW heeft de Tweede Kamer geïnformeerd dat hij gemeenten oproept om anticiperend op de publicatie van de MR alvast voor aanvragen Tozo 3:

- Geen toets op beschikbare geldmiddelen toe te passen;
- Aanvragen in te nemen met een toekenningsperiode van 1 oktober 2020 t/m maximaal 31 maart 2021 (en dus voor maximaal 6 maanden).

Proactief informeren over mogelijk uitstel van de terugbetalingsverplichting
Mogelijk is een deel van de ondernemers aan wie een lening bedrijfskapitaal Tozo is verstrekt, nog niet in staat om vanaf 1 januari 2021 deze lening al terug te betalen. Gemeenten kunnen voor deze ondernemers uitstel van de terugbetalingsverplichting verlenen. In de handreiking Tozo (paragraaf 9.2) worden handvaten gegeven voor hoe gemeenten hiermee om kunnen gaan. SZW, VNG en Divosa vragen daarom gemeenten om specifiek ondernemers die een lening bedrijfskapitaal verstrekt hebben gekregen én een Tozo 3 uitkering voor levensonderhoud ontvangen proactief over deze uitstelmogelijkheid te informeren.

Kinderopvang

Grote uitdagingen kinderopvang in coronatijd
De kinderopvang staat, landelijk, voor grote uitdagingen in deze coronatijd. Er is al jaren een zeer krappe arbeidsmarkt, in die zin dat het moeilijk is gekwalificeerde leidsters te vinden. Daarnaast krijgen we op dit moment al veel vragen van gemeenten die zich zorgen maken over de continuïteit van het aanbod van kinderopvang, mede door signalen van kinderopvangorganisaties.
Gemeenten en GGD' en, die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor toezicht en handhaving in het kader van de Wet Kinderopvang, zien de ontwikkeling ook en zij willen hier uiteraard rekening mee houden.

Toepassing coulance bij overmacht
Het ministerie van SZW, de VNG en GGD GHOR NL benadrukken gezamenlijk dat het belangrijk is om bij het uitvoeren van toezicht en handhaving de uitzonderlijke situatie als gevolg van Covid-19 goed mee te wegen en daarom maatwerk te leveren en een eventuele overtreding in dat licht te bezien.
Wij zijn zeker voor het toepassen van coulance als er sprake is van overmacht, maar dan wel als maatwerk en te besluiten door de handhaver, niet door de toezichthouder (GGD). Toezicht en handhaving op de kinderopvang is een gemeentelijke bevoegdheid. Coulance dus ook. Met dit uitgangspunt is een handreiking voor GGD' en en gemeenten opgesteld die via het VNG forum toezicht en handhaving kinderopvang beschikbaar is. Voor GGD' en is deze beschikbaar via GGD GHOR Kennisnet.

Scenario's opvang kwetsbare kinderen
Daarnaast worden in overleg tussen Rijk en VNG enkele scenario's uitgewerkt rond de kinderopvang en de opvang van kwetsbare kinderen voor het geval er in de nabije toekomst sprake is van een lokale, regionale of landelijke noodsituatie. Daarover zullen wij via onze reguliere kanalen zoals forum en website blijven communiceren zodra dat aan de orde is.

Cultuur

Algemene landelijke maatregel
Als algemene landelijke maatregel geldt voor binnen een maximum van 30 personen per ruimte en voor buiten een maximum van 40 personen. In een culturele instelling kunnen zich meerdere ruimtes bevinden, en een zichtbaar gescheiden podium geldt als een zelfstandige ruimte. Indien er een eet- en drinkgelegenheid met een horecavergunning is dan geldt dat personen vanaf 21.00 uur niet meer mogen worden binnengelaten en dat deze om 22.00 uur dichtgaat. De zalen sluiten uiterlijk om 01.00 uur.

Panden van groot belang
De voorzitter van de veiligheidsregio mag een uitzondering maken op het maximale aantal van 30 personen per ruimte voor panden die van groot belang zijn, bijvoorbeeld culturele voorzieningen. In de afweging kan ook rekening worden gehouden met andere factoren zoals de gevolgen voor de drukte op straat, bij het verkeer en in het openbaar vervoer. Een aantal regio's heeft inmiddels een uitzondering gemaakt voor bedoelde culturele instellingen.

Speciale positie doorstroomlocaties
Voor zogenoemde doorstroomlocaties, zoals musea, bibliotheken en monumenten met een publieksfunctie, geldt een maximum aantal bezoekers. Dit is afhankelijk van hoeveel bezoekers er op het beschikbare oppervlakte passen, bij 1,5 meter afstand van elkaar. Voor deze locaties dienen bezoekers vooraf per tijdvak te reserveren. Per 5 oktober geldt dat in overleg met de veiligheidsregio's een maximum aantal personen per doorstroomlocatie wordt bepaald. Hierbij moet rekening worden gehouden met de oppervlakte en de overige bestaande regels.

Kunstbeoefening
Kinderen en volwassen, zowel professionals als amateurs, mogen kunst blijven beoefenen, repeteren en optreden. Buiten de eigen woning geldt dat men met maximaal 4 personen, anders dan een huishouden, een gezelschap mag vormen. Kinderen tot en met 12 jaar tellen hierbij niet mee. Uitgezonderd van deze maximum gezelschapsgrootte zijn personen die theater, dans, muziek (en sport) in de vorm van culturele uiting beoefenen. Voor samenkomsten is het maximale aantal personen binnen 30 personen per ruimte en buiten 40 personen. Er geldt een uitzondering voor cultuur-, kunst-, muziek-, en andere georganiseerde jeugdactiviteiten voor personen tot en met 17 jaar.

Compensatie naar inschatting van culturele branches en VNG ontoereikend
Het Rijk heeft aan gemeenten € 120 miljoen coronacompensatie verstrekt voor de lokale culturele organisaties. Voorts is er € 49 miljoen rijksgeld gegaan naar lokale musea, (pop)podia en filmhuizen van landelijk belang. Daarnaast is er de algemene coronasteun en zijn er kleinere specifieke tegemoetkomingen in de coronaschade. De bedragen zijn welkom, maar minder hoog dan de schattingen van de culturele branches en van de VNG. De nieuwe maatregelen vormen een extra beperking van de publiekscapaciteit, hetgeen tot hogere tekorten zal leiden. Mede op basis van nader landelijk onderzoek en lokale input kan de VNG een aanvullende claim voor 2020 richting het Rijk formuleren. Ten behoeve van 2021 is zoals eerder gemeld reeds € 150 miljoen in het vooruitzicht gesteld.

Sport

Sporten zonder publiek
Het kabinet heeft als doel om de sportbeoefening zoveel mogelijk te laten doorgaan. Deze is dus uitgezonderd van de maximale samenkomst van 30 personen binnen en 40 personen buiten.
Er mag echter geen publiek tijdens het sporten - trainingen én wedstrijden - worden toegelaten.
Bij ouders en verzorgers die noodzakelijk zijn voor het kunnen laten sporten van kinderen, jongeren of mensen met een beperking mag dat wel. Dit geldt ook voor diegenen die de jeugd tot en met 17 (per auto) begeleiden bij uitwedstrijden. Uiteraard is dat eveneens het geval voor vrijwilligers met een ondersteunende taak en bijvoorbeeld scheidsrechters. Alle sportkantines gaan dicht, er zijn lokaal uitzonderingen denkbaar bij exploitanten met een reguliere horecavergunning.

Algemene coronasteun en specifieke compensatie
Tot op heden is er van rijkswege naast algemene coronasteun specifieke compensatie tot 1 juni toegezegd ten gevolge van de sluiting van de lokale sportaccommodaties, zie de regelingen op www.dus-i.nl . Wij waren nog in onderhandeling over een verdere tegemoetkoming voor de zwembaden en ijsbanen vanwege hun beperkte openstelling en tekorten ook na die periode.
De nieuwe coronamaatregelen zullen tot nieuwe financiële problemen leiden bij de sportverenigingen e.a., die wij samen met de Vereniging Sport en Gemeenten met het Rijk gaan bespreken. Een goed beeld van de nu ontstane lokale situatie is daarbij nuttig. Gelet daarop ligt er al het verzoek van met name binnensportkoepels om tussen gemeenten en organisaties in gesprek te gaan over de verhuur- en annuleringsvoorwaarden voor evenementen die geen doorgang vinden en (delen van) accommodaties die gesloten moeten worden.

Buurt- en dorpshuizen

Maximale aantallen personen en beperking openingstijden
Voor lokale ontmoetingscentra zoals buurt- en dorpshuizen geldt de maximale samenkomst van 30 personen per ruimte en indien aan de orde van ten hoogste 40 personen buiten. Gelet op de horeca-activiteiten zijn ook de bepalingen voor eet- en drinkgelegenheden van kracht: na 21.00 uur mogen geen gasten meer worden toegelaten en om 22.00 uur moeten de deuren gesloten worden.

Nog geen toereikende coronacompensatie
Er is door het Rijk € 17 miljoen coronacompensatie aan gemeenten ter beschikking gesteld vanwege de tekorten bij de buurt- en dorpshuizen vanwege sluiting en per 1 juni beperkte openstelling. Berekeningen van AEF en de brancheorganisaties toonden al een hogere schade dan dit bedrag. De financiële gevolgen van de nieuwe maatregelen die de deelname-capaciteit verder beperken dienen, ook lokaal, nader in kaart gebracht te worden om zo tot een nieuwe VNG-claim te leiden.

Jeugdorganisaties

Uitzonderingen voor maximum aantal 30 personen
Er is een uitzondering voor het maximum aantal van 30 personen per ruimte binnen voor scouting-, cultuur-, kunst- en andere jeugdverenigingen.

Geen financiële compensatie voor periode na 1 juni 2020
Cultuur- en kunstverenigingen voor de jeugd kunnen een beroep doen op de coronacompensatie lokale cultuur van € 120 miljoen aan gemeenten. Ook is er € 7,3 miljoen ter beschikking gesteld voor de financiële schade bij de vrijwilligersorganisaties jeugd ten gevolge van de sluiting tot 1 juni.
Het Rijk vindt dat de instellingen na de eerste coronaperiode geen noemenswaardige financiële

schade meer hebben omdat de beperkingen voor kinderen en jongeren sindsdien (grotendeels) vervallen zijn. De nieuwe maatregelen brengen hierin geen verandering.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur